

Τα πέντε μικρονήσια της Σκιάθου

Μια αρμαθιά νησόπουλα,
μια θαλασσινή
περιπλάνηση

ΚΕΙΜΕΝΟ:

Κυριάκος Παπαγεωργίου

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ:

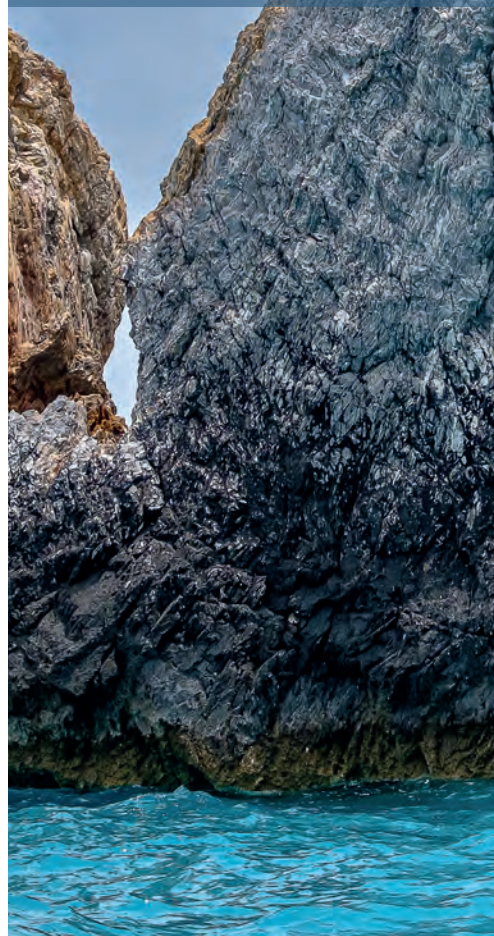
Δημήτρης Ευαγγελόπουλος

*«Πότε θα κάνομε παλιά να κάτσω στο τιμόνι να δω τα πέρα τα βουνά
να μου διαβούν οι πόνοι*»*

Το παλιό αυτό θαλασσινό τραγουδάκι της Ανατολής - και του καημού - που τραγουδάει η Λιαλιώ τραβώντας από το λιμάνι της Σκιάθου για το απέναντι νησί, το αναφέρει λίγο τροποποιημένο ο Μιχάλης Περάνθης στη μυθιστορηματική βιογραφία του Παπαδιαμάντη «Ο ΚΟΣΜΟΚΑΛΟΓΕΡΟΣ».

Περιήγηση

Ταξιδεύουμε στα πέντε μικρά νησιά ανάμεσα στη Σκιάθο και στη Σκόπελο. Στις αποσκευές μας βάλουμε την αλμύρα, τον άγριο βράχο αλλά και εκείνη την πολύ συγκεκριμένη αίσθηση που έχουμε μετά την ανάγνωση των μυθιστορημάτων ή των διηγημάτων του Παπαδιαμάντη. Κάτι από άλλη εποχή είναι εδώ και μας αρέσει!

Η πόλη της Σκιάθου με τα μικρονήσια Άρκο και Μαραγκό

Δεύτερη μέρα του Μαγιού σήμερα κι εμείς κάτσαμε στο τιμόνι μιας βάρκας, δίχως πανιά βέβαια, αλλά κάτω από μια γαλάζια τέντα και ξεκορμίσαμε από το παλιό λιμάνι της Σκιάθου. Όχι για να δούμε “τα πέρα τα βουνά” αλλά για να περιπλεύσουμε τις ακτές και τα γυρονήσια της. Και ασφαλώς για να “διαβούν οι πόνοι”. Και διάβηκαν με την πρώτη αύρα που μας περιάδραξε.

Μην έχοντας στον ιστό της βάρκας γάμπιες, φλόκους ή παπαφίγκους αλλά δυο μηχανές πολλών κυβικών – θαλασσινά θεριά – πήραμε να οργώνουμε τα κύματα τρέχοντας με δαύτα. Βγήκαμε από τον όρμο διαπλέοντας ήσυχά ήσυχά την πρωινή ρέμβη της θάλασσας αφήνοντας πίσω μας το Δασκαλειό. Σαρώσαμε πρώτα την ακτογραμμή της Πούντας ώσπου να πιάσουμε τον κάβο με τα Αραπάκια - τους μικρούς διάσπαρτους ύφαλους του δίαυλου Πούντας – Μαραγκού.

Αναπλεύσαμε τη κερσόνησο της Πούντας και πήραμε βόρεια κατεύθυνση. Μπροστά μας ξεδιπλώθηκε μια αρμαθιά νησόπουλα που φράζανε το δίαυλο της Σκοπέλου.

Ξέρετε η θάλασσα του στενού – αν το πούμε καταχρηστικά στενό το άνοιγμα Σκιάθου – Σκοπέλου είν’ ένα ύπουλο μπογάζι που αναβράζει κατεβάζοντας θυμούς από το αγιορείτικο πέλαγο.

Δεν είναι πάντα έτσι αλλά τις πλιότερες φορές έχει τα νεύρα του.

Περάσαμε στο Μαραγκό με το χαμηλό υψόμετρο (60 μέτρα) και την όμορφη παραλία στη δυτική, σχεδόν απάνεμη, μεριά του. Φλόμους πολλούς και θυμάρια είναι γιομάτη η πλαγιά του.

Ύστερα στρίψαμε κατά την ακτογραμμή της Πούντας κάτω από τα παλιά Λαζαρέτα που είχαν χτιστεί την εποχή της χολέρας στο νησί. Σήμερα είναι πασπαλισμένο από βίλες

Η σπηλιά στην άκρη της Πούντας που περιγράφει ο Παπαδιαμάντης

φυτεμένες ανάμεσα στα πεύκα.
Αναζητήσαμε τη σπηλιά της Μοσχούλας,
τη σπηλιά του ερωτευμένου Αλέξανδρου,
τη στριφτή εκείνη βραχότρυπα με την
τρύπια οροφή και τον θεσπέσιο βυθό,
όπου κολυμπούσε μισόγυμνη η ελκυστική
κοπελούδα ως μια ρόδινη νέφωση του
ονείρου.
Πλησιάσαμε τη σπηλιά. Και βρεθήκαμε κάτω
από μια στεφάνη άγριων βράχων που σκέπαζε
το μικρό σπηλιαράκι προστατεύοντάς το.
Ω, τι θαύμα ήταν αυτό. Δεν είχε άδικο ο
μάστορας της γλώσσας να το παινεύει, με
τόσα μαγικά φίλτρα ντυμένο.
Ύστερα ξανοιχτήκαμε για τα καλά στο πέλαγο.
Διαπλεύσαμε κι άλλο ένα στενό, αυτό της
Ασπρονήσου.
Η Ασπρονήσος, μια ογκώδης και αθέατη
από τη Σκιάθο βραχονησίδα, στέκει
κυματοθραύστis ως το βορειότερο νησί,

καθώς δέχεται όλο τον όγκο του τυφώνα που
σπάει απάνω του και ξεθυμαίνει το πέλαγο.

«Θα κρυφτούμε στο Ασπρονήσι», λέει η Λιαλιώ
του κωπηλάτη που δεν είναι άλλος από τον νεαρό
Αλέξανδρο, καθώς διαπλέουν το στενό ενώ ξοπίσω
τους φάνηκαν εκείνοι που έβαλε ο μπαρμπα –
Μοναχάκης να τους βρουν*»

Μετά το Ασπρονήσι τραβήξαμε κι άλλο βόρεια,
καταπάνω στο μάλιστα.

Πριν κάμψουμε το Κατεργάκι, το ακρωτήριο
πάνω ακριβώς από τον αεροδιάδρομο
του νησιού, πρόβαλαν κάτι σιδερωμένα
σκοπελάκια, ίδια βραχόφυτα, ολόμαυρα, που
τα λένε Σιδερίδες.

Απέναντι σχεδόν από τις Σιδερίδες μαύρισε
το μάτι μας από τον σκαμμένο λάκκο, που
κατ' ευφημισμό τον αποκαλούν Βιολογικό
Καθαρισμό.

**Κοιτώντας από την Πούντα
βλέπουμε στη σειρά τα
νησιά Μαραγκό, Ασπρόνησο
και στο βάθος το Ρέπι με
τον φάρο**

Ο Άρκος

Ύστερα αλλάξαμε πορεία που έγινε βορειοδυτική.

Ένας παράξενος λόφος ξεμύτισε ευθεία μπροστά μας που δεν ήταν άλλος από τον αρχαίο οικισμό του νησιού, που τον λέγανε Παλαίσκιαθο και έπιανε σημείο νευραλγικό στο χάρτη της βορειοανατολικής πλευράς, ελέγχοντας έτσι σημαντικό πεδίο διάπλευσης των πειρατών της εποχής εκείνης.

Πλεύσαμε παράλληλα με το Ξάνεμο πάνω από το αεροδρόμιο ωστόσο βγούμε στο άλλο μεγάλο ακρωτήριο της βόρειας μεριάς του νησιού, τον Κεφάλι, που πίσω του ξανοιγόταν ο Μέγας Γιαλός.

Παραπλέοντας την ακτογραμμή του Μεγάλου Γιαλού διακρίναμε μόλις τη βραχονησίδα Κτσαφ κι αμέσως μετά το Ρέμα του Λεχουινιού (ακτή Νικοτσάρα).

Εδώ έσβησε μια μεγάλη μορφή των προεπαναστατικών χρόνων, ο Θεσσαλός Νικοτσάρας που ήρθε μ' ένα καϊκι, βαριά πληγωμένος, για ν' αφήσει εδώ την τελευταία πνοή.

Τα βράχια πέφτουν χυμώδη κι αφηνιασμένα από την άκρη του Στοιβωτού, μιας άγριας κι απρόσιτης βραχοπλαγιάς, ενώ φαίνεται ανεξήγητο πως στην αιχμή της αριστερής βραχοτομής κατάφερε να φτάσει ένας θαρραλέος ψαράς που έριχνε το πεζόβολό του

Παραλία «Μεγάλος Γιαλός»

πάνω ακριβώς από τη μύτη του απρόσβατου βράχου στην αγριεμένη θάλασσα.

Τον προσπεράσαμε και μπήκαμε στο στόμιο του Λεχουνιού. Κάποιος μοναχικός κολυμβητής είχε τολμήσει να 'ρθει ως εδώ διασχίζοντας το ρέμα.

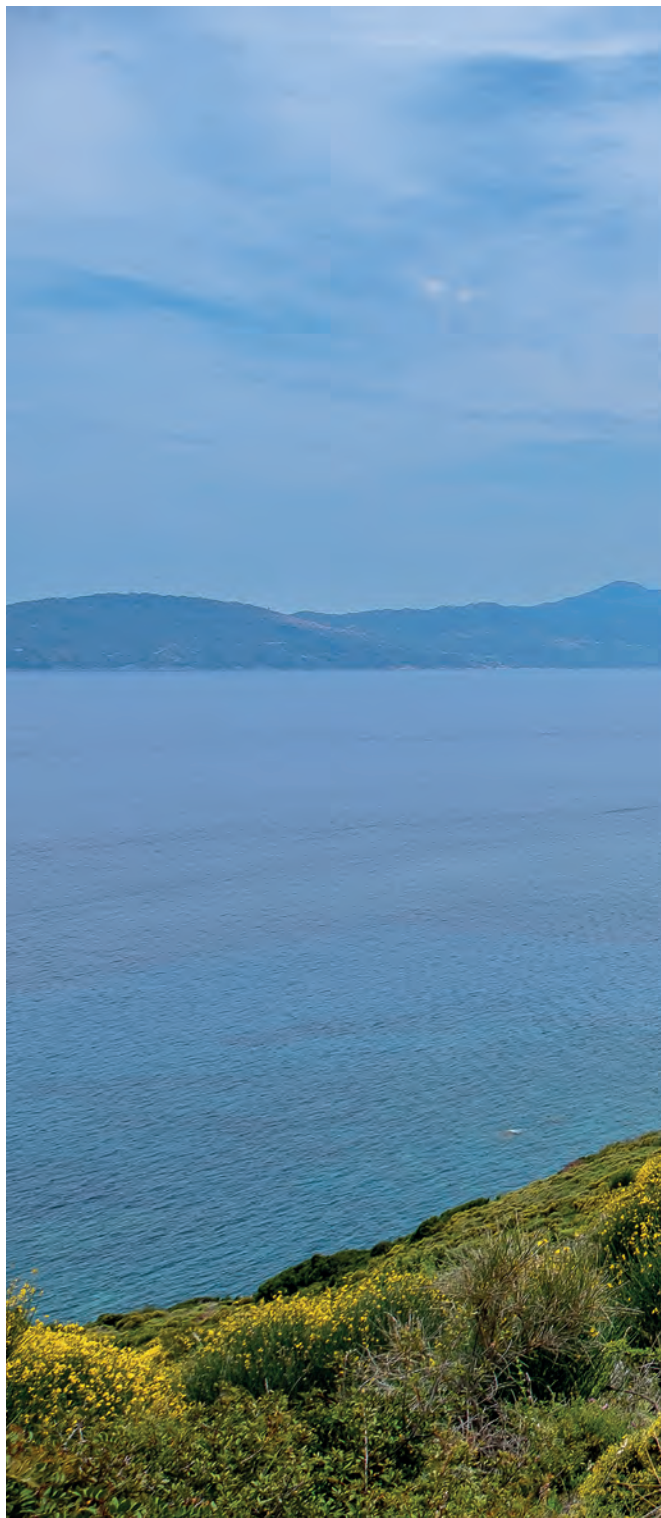
Κάμαμε ανάπλευση και βγήκαμε από το στόμιο.

Πήραμε τώρα την επικίνδυνη ρότα πορείας για τα δυτικά, δεχόμενοι όλο τον όγκο των κυμάτων από βορρά, με αποτέλεσμα να πλανάρουμε συχνά πυκνά.

Κράτησε κάμποσο αυτό ως να προσεγγίσουμε τη βραχώδη ορθοπλαγιά του Στοιβωτού, με τα εξηρεσσιονιστικά βράχια.

Το συνηθισμένο είναι ν' αποφεύγονται τούτες οι προσεγγίσεις, γιατί ενεδρεύει ο κίνδυνος να τσακιστεί το όποιο σκάφος στα μανιασμένα νερόβραχα της ακτής. Έλα όμως που εδώ κρύβονται οι δυο εξαιρετικά σπάνιες κι εντυπωσιακές σπηλιές του βόρειου νησιού. Η Γαλάζια και η Σκοτεινή Σπηλιά, φημισμένες και επικίνδυνες θαλασσοσπηλιές, αναφέρονται σε πλήθος διηγήσεις του Παπαδιαμάντη.

Ειδικά στη "Φόνισσα", τη διαδρομή της οποίας έχει χαρτογραφήσει με εκπληκτική πιστότητα η πένα του Αλέξανδρου, αποδείχνει ότι το κύρος της τοπογραφικής του γνώσης επιβραβεύεται τόσο από την έρευνα της

Η χερσόνησος της
«Παλαισκιάθου» με την
παραλία «Ξάνεμο» και τη
Σκόπελο στο βάθος

Η «Γαλάζια Σπηλιά»

Η παραλία «Λεχούνι»

στεριανής εξακρίβωσης όσο και από τούτη δω τη θαλασσινή προβολή των τοπίων που βάδισε η Φραγκογιαννού. Πραγματικά, το έργο του Παπαδιαμάντη αποτελεί αληθινό τεκμήριο της Σκιαθίτικης γεωγνωσίας. Κάθε άλλη περιγραφή του τοπίου περιπτεύει. Είναι κοντολογίς δυο θαλασσινά άντρα που δέρονται αλύπητα απ' τους μαϊστρους και τις τραμουντάνες.

Δεν μπορέσαμε να πλησιάσουμε αρκετά για να εκμετρήσουμε το εύρος της θεωρίας τους αλλά και τη μαγεία που εκπέμπουν οι δυο κοντινές σπηλιές με τα βραχώδη τους στριφώματα.

Πήραμε να πλησιάζουμε την Τρύπια Πέτρα, οριακό σημείο της βόρειας Σκιάθου. Από εκεί και πέρα απλώνεται η μαγεία των Λαλαριών. Η περιγραφή του τοπίου που έχει επιβραβευθεί με την παγκόσμια προβολή

της Τρύπιας Πέτρας του Στοιβωτού, στην αρχή του υπέροχου βοτσαλωτού γιαλού, που δεν έχει το ανάδελφό της.

Γιαλώσαμε με προσοχή αφού το αντιμάμαλο και το βουβό κύμα μας αντιμετώπιζε τόσο ύπουλα όσο κι εκθρικά, σε σημείο που να μην μπορούμε να σταθεροποιήσουμε τη βάρκα μας, μόλο που αγκυρώσαμε δένοντάς τη από βραχάκι της ακτής.

Μας καπάκωσε το νερό κι ανταριαστήκαμε.

Ίσα που βραχάκαμε για να βγούμε και να ξαναμπούμε βιαστικά εγκαταλείποντας τη μοναχική βοτσαλιά στην απόλυτη ερημιά. Οι σάρες από το βουνό του Κουρούπη, οι αστραφεροί καθρέφτες των βράχων και τα κρεμαστάρια μερικών ξεθαρρεμένων πεύκων που επιβιώνουν στην επιφάνεια της ορθοπλαγιάς συμπλήρωνουν την φοβερή εικόνα τοπίου.

Όψεις της «Σκοτεινής Σπηλιάς»

Η παραλία «Λαλάρια»

Το Μαραγκό

Σηκώσαμε την άγκυρα ισάροντας το βλέμμα κατά τους τριδύμους βράχους του Κάστρου δίχως να τους πλησιάσουμε. Πήραμε να αναπλεύουμε για τα γυρωνήσια – δορυφόρους της Σκιάθου.

Η πλώρη μας τώρα έβλεπε τον Άρκο και το Ρέπι. Περάσαμε πλάι από τα Πάνω Αραπάκια (Ανω Μυρμηκονήσια), δυο λευκόβραχους σκοπελίτες και γυροφέραμε την Άρκο, ένα δασωμένο μακρινάρι ακατοίκητου νησιού που έχει δυο αμμώδεις παραλίες στο δυτικό του σκέλος και μια δαντελωτή γραφικότητα στην ανατολική ακτογραμμή της.

Ελάχιστα ανατολικότερα βρίσκεται η βραχονησίδα με το όνομα Ρέπι ή Τρυπητή. Στο Ρέπι θα πλησιάσουμε αρκετά και θα

ποδίσουμε, καθώς ο άνεμος θα εκλείψει στο σκέλος αυτό και θα είναι από τη νότια πλευρά του το νησί υπήνεμο. Θα βγούμε κολυμπώντας για να δέσουμε τη ρεμέτζα από βραχάκι, αφού αγκυρώσουμε εύκολα και στη συνέχεια θ' ανηφορίσουμε από πρόχειρο σκαλωτό στρατί για το Φάρο.

Το δυτικό μέρος του νησιού είναι πιο πράσινο με ποώδη βλάστηση, ενώ το ανατολικό γυμνώνει από δέντρα και θάμνους, καθώς κυριαρχεί η λευκόγεια πέτρα.

Στο νησί εγκαταβιούν κάμποσα ελεύθερα αγριοκάτσικα ενώ παρεπιδημεί κι ολόκληρη παροικία Αιγιδόγλαρων.

Σε εποχή μάλιστα ωτοκίας των θηλυκών, ο βαθμός επικινδυνότητας μιας διάσχισης της

Εικόνες από το ύψωμα στο Ρέπι

Ο φάρος στο Ρέπι

**Από τη θάλασσα η
Ασπρόνησος και πίσω
η Σκιάθος**

στεριάς του, είναι πολύ μεγάλος. Σμήνη από δαύτα μας βλέπουν από ψηλά τσιρίζοντας και μάλιστα ενοχλητικά κι έπειτα χαμπλώνουν με καταιγισμούς ίσαμε πάνω από τα κεφάλια μας, έτοιμοι να μας ραμφίσουν.

Ανηφορίσαμε κακόν κακώς αυτό το κακοτράχαλο και κοχλιωτό μονοπάτι ως την κορυφή του λόφου, όπου ήτανε χτισμένος ο φάρος, εδώ και εκατό χρόνια λειτουργώντας αρχικά μ' ασετιλίνη και τώρα με αυτόματο σύστημα φωτοδοσίας.

Ύστερα από δέκα λεπτά έντονο ανήφορο φτάσαμε στο προαύλιο του φάρου. Κλασικό χτίσιμο, με τα γερμανικά παράθυρα, τα άνετα δωμάτια, τη δεξαμενή, και τον χαρακτηριστικό κλωβό του φαροδείκτη με το πετεινάρι και την πυξίδα. Ολόγυρα θάμνοι από ρείκια και πουρναράκια και το υψομετρικό δίπλα από ένα ερειπωμένο κονοστάσι.

Α, μέσα κει, σε κάποιο θάμνο, έκθετο και μισοσκουριασμένο βρήκα ένα παλιό τσίγκινο πιάτο, με ζωγραφιστά λουλούδια. Στο πίσω μέρος χαραγμένη η σφραγίδα Made in China. Ήταν το πινάκιο από το οποίο έτρωγε

ο τελευταίος φαροφύλακας, ο οποίος, εγκαταλείποντας το φαρόσπιτο, έκρινε φρόνιμο να το εκσφενδονίσει, για να χαθεί η απαίσια μνήμη της χρόνιας μοναξιάς του, μέσα στην τραχιά βλάστηση του ερημόνησου.

Γυροφέραμε το λοφίσκο με τα βράχια και τη χαμηλή βλάστηση, και πήραμε να τραβερσάρουμε τη ράχη της βραχονησίδας για ν' αποκτήσουμε πιο στέρεα την άποψη του ερημόνησου. Δεν κάμαμε πιότερο από διακόσα βήματα μέσα από σκληρόφυλλα θάμνα και παλιουριές ώσπου φτάσαμε στην άκρη ενός γκρεμού. Κάπου εκεί τέλειωνε και η επίπεδη έκταση του βραχόνησου. Ύστερα το έδαφος γίνεταν ανώμαλο κι από κει και πέρα ανοιγότανε ο στενός δίαυλος που το χώριζε από τον Άρκο. Τα μαζεύουμε και γυρνάμε στο πλωτό μας καταφύγιο.

Τα αγριοκάτσικα ροβολάνε στην πετρώδη κορφοράχη του νησιού ενώ οι Αιγαιόγλαροι πετάνε ψηλά κι είναι σα να μας ευγνωμονούν που αφήσαμε τα νεογνά τους άθικτα και βιώσιμα μες στις μονιές τους.

Τα βράχια ολόγυρα από το Ρέπι σχηματίζουν

ένα κοκτέιλ αφηρημένων γλυπτικής, ενώ αποχωρώντας παρατηρούμε, λοξά από το ακρωτήριο Χόνδρος, μια συστάδα γλυπτικών τεχνουργημάτων που μας καθηλώνει κάμποση ώρα, για την αποθησαύρισή τους.

Έπειτα βάζουμε ταχεία την πλώρη για την ανατολική ακτή της Τσουγκριάς.

Πάνω – κάτω τρία μίλια. Περνάμε ανοικτά από το Μαραγκό και πλανάrouμε για τη στενή λωρίδα αμμουδεράς λεκάνης που λέγεται Αήλιαστα.

Είναι μια στενή λωρίδα αμμουδερού γιαλού που σβήνει το ολοκάθετο ριχτάρι της πλαγιάς.

Ο βυθός είναι ομαλός κι έτσι γιαλώνουμε εύκολα σέρνοντας στην άμμο την καρίνα μας.

Το κύμα γλείφει το πλωριό μας μέτωπο κι εμείς πηδάμε πάνω στη λεπτόκοκκη άμμο.

Ύστερα περπατάμε σε όλο το μήκος της ακρογιαλιάς μέχρι τους ακρινούς θαλασσόβραχους που σφραγίζουν το μήκος της αμμογιαλιάς.

Από πάνω μας ξυλοσειρμίοι με τραχιά καμμένα πεύκα που προσγειώθηκαν στην άμμο κι έγιναν φυσικά ξυλοτεχνήματα.

Η ακτή αυτή είναι απολύτως απρόσβατη, ενώ

η μπροστινή (δυτική) πλευρά του, σφύζει από φωνές λουομένων.

Εδώ δεσπόζει ο άγιος κι αυθεντικός χαρακτήρας ενός ερημόνησου, κλεισμένου από όλες τις πάντες με ολοκάθετους κοφτήρες..

Πάνω ακριβώς από δω, στην ψηλή απρόσβατη ράχη, μέσα στο δάσος υπήρχε το Ασκηταριό του Νικόδημου, όπου ζούσε και ο Αγκόρτζας ο αιγοβοσκός, τους οποίους αναφέρει ο Παπαδιαμάντης στον “Βαρδιάνο” του.

Ερημίτες λοιπόν κι εμείς στον μοναχικό παράδεισο της ανατολικής Τσουγκριάς, θα ολοκληρώσουμε τον κύκλο της θαλασσινής μας περιπλάνησης με ένα ευλαβικό προσκύνημα στη χώρα του Βαρδιάνου, σε κλίμα και ατμόσφαιρα ειδυλλιακά αντίθετα από τι τελειώνει ο Βαρδιάνος.

Οι στάσεις στα νησιά που αναφέρουμε ήταν ολιγόλεπτες εκτός από τα Λαλάρια, το Ρέπι και την Τσουγκριά.

«Η ΛΙΑΛΙΩ ΤΟΥ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗ»

*Αποσπάσματα από το βιβλίο του Μιχάλη Περάνη για τον ανεκπλήρωτο έρωτα του Παπαδιαμάντη